

Motion till riksdagen 2017/18:3179

av Johan Forssell m.fl. (M)

Uppvärdera medborgarskapet

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att alla som beviljas medborgarskap ska ha grundläggande kunskaper i det svenska språket, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att alla som beviljas medborgarskap ska ha grundläggande kunskaper om det svenska samhället, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda ett krav på huvudsaklig försörjning som inte är i form av försörjningsstöd för beviljande av medborgarskap och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att hemvistkravet för medborgarskap som huvudregel ska förlängas med två år och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en integrationsbonus på tre år och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppvärdera systemet för medborgarskapsceremonier och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att medborgarskap ska kunna återkallas vid oriktiga uppgifter och mutor och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att medborgarskap ska kunna återkallas vid frivilligt deltagande i utländsk militär styrka och vid brott som är till allvarlig skada för statens vitala intressen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Motivering

Medborgarskapet förenar människor. Det rymmer därför stora möjligheter att bidra till sammanhållningen i ett samhälle. Medborgarskapets betydelse kommer till uttryck i medborgarskapslagens portalparagraf:

Det svenska medborgarskapet är ett rättsligt förhållande mellan medborgaren och staten som medför rättigheter och skyldigheter för båda parter. Medborgarskapet förenar alla medborgare och står för samhörighet med Sverige. Medborgarskapet representerar det formella medlemskapet i det svenska samhället och är en grund för folkstyrelsen.

Det svenska medborgarskapet bör uppvärderas utifrån följande principiella utgångspunkter: Medborgarskapet har stor betydelse, såväl rättsligt som symboliskt. Detta värde måste respekteras och värnas i högre grad än i dag. Personer som har samhörighet med Sverige och som kan antas ha sin framtid här ska ha goda möjligheter att bli svenska medborgare. Reglerna om medborgarskap bör, i den mån det är lämpligt, utformas så att det fungerar som incitament för att främja integrationen. Reglerna om medborgarskap bör harmonisera med reglerna i andra jämförbara länder, framför allt Tyskland, Norge, Danmark och Finland.

Det svenska medborgarskapet och språket förenar människor i Sverige oavsett bakgrund. Grundläggande kunskaper i svenska har stor betydelse för integrationen. Sådana kunskaper talar också för att en person har samhörighet med Sverige.

Kopplingen mellan medborgarskapet och språket bör förstärkas. Vi föreslår att det införs ett krav på grundläggande kunskaper i svenska språket för medborgarskap. Ett sådant krav saknas i Sverige i dag. Det skiljer oss från länder som Tyskland, Norge, Danmark och Finland. Ett krav på grundläggande språkkunskaper är även ägnat att höja medborgarskapets status.

Förekomsten av grundläggande kunskaper i svenska språket ska kunna visas genom både godkända språkkunskapsprov och godkända studieresultat. Möjlighet till dispens från språkkravet bör finnas exempelvis på grund av ålder, hälsa eller olika funktionsnedsättningar. Detsamma gäller för den som har varit svensk medborgare tidigare.

Det finns i Sverige i dag inte heller något krav på kunskaper om samhället för medborgarskap. Det skiljer Sverige från bland annat Tyskland, Norge och Danmark.

Kunskap om landets samhällsförhållanden har stor betydelse för integrationen. Det är också en rimlig förväntan att en ny medborgare har förvärvat grundläggande kunskaper om det svenska samhället.

Vi vill därför att ett krav på grundläggande kunskaper om det svenska samhället införs. Förekomsten av grundläggande kunskaper om det svenska samhället ska kunna visas genom ett godkänt kunskapsprov. Möjlighet till dispens bör finnas exempelvis på grund av ålder, hälsa eller olika funktionsnedsättningar. Detsamma gäller för den som har varit svensk medborgare tidigare.

Egen försörjning har stor betydelse för integrationen. Det är också en rimlig förväntan på en ny medborgare att man huvudsakligen ska kunna försörja sig utan försörjningsstöd. Krav på självförsörjning för medborgarskap med olika utformning finns i Danmark, Finland och Tyskland.

Vi vill utreda ett krav på självförsörjning för medborgarskap även i Sverige. I självförsörjning ska ingå försörjning genom eget arbete eller näringsverksamhet. Även studiemedel, sjukpenning, sjukersättning, a-kasseersättning, pension eller motsvarande ska vara godtagbart. Likaså att man försörjs genom make, maka eller sambo. Däremot

ska man, för att kravet ska vara uppfyllt, som huvudregel inte ha sin huvudsakliga försörjning genom försörjningsstöd. Undantag från huvudregeln ska gälla om man är under 18 år eller om man är statslös.

I dag krävs som huvudregel fem års hemvist i Sverige för medborgarskap. För statslösa och flyktingar gäller fyra år och för nordiska medborgare två år. Hemvisttiden räknas från den tidpunkt en person ansökte om uppehållstillstånd, om ansökan därefter bifölls.

Syftet med hemvistkravet är att en person för att kunna bli medborgare ska känna till svenska förhållanden och vara en del av det svenska samhället. Hemvistkravet har även betydelse för möjligheten att bedöma om en sökande haft och kan förväntas komma att ha ett hederligt levnadssätt, vilket är ett krav för medborgarskap.

Moderaterna vill ha ett permanent system med tillfälliga uppehållstillstånd. Det innebär att tidpunkten för förvärv av permanent uppehållstillstånd respektive svenskt medborgarskap i många fall kan komma att ligga mycket nära varandra om dagens hemvistkrav bibehålls. Permanent uppehållstillstånd bör dock vara ett steg på vägen till ett medborgarskap. Som en följd av de ändrade reglerna rörande uppehållstillstånd bör därför hemvistkravet för medborgarskap förlängas.

En sådan förändring skulle också medföra att våra regler bättre harmoniserar med motsvarande regler i andra jämförbara länder som använder tillfälliga uppehållstillstånd. I Tyskland är hemvistkravet för medborgarskap åtta år som huvudregel. I Danmark är kravet nio år som huvudregel.

Den nya huvudregeln i Sverige för den som ansöker om medborgarskap bör vara ett hemvistkrav på sju år i stället för fem år. Hemvistkravet bör för statslösa och flyktingar förlängas från fyra år till sex år för statslösa och flyktingar. Möjlighet till förkortat hemvistkrav i dessa fall bör finnas för den som har varit svensk medborgare tidigare och söker om ett nytt medborgarskap samt för den som är gift eller sambo med en svensk medborgare. Dagens hemvistkrav på två år för nordiska medborgare bör bibehållas.

De förlängda hemvistkraven för medborgarskap bör kombineras med en möjlighet att förvärva medborgarskap tre år tidigare för den som försörjer sig själv genom arbete och/eller näringsverksamhet samt har grundläggande kunskaper i svenska språket och om svenska samhället – en så kallad integrationsbonus. Det skulle innebära en extra drivkraft till att snabbt komma in i samhälls- och arbetsliv. Denna lättnadsregel bör inte omfatta nordiska medborgare, vars hemvistkrav är på enbart två år.

Sedan den 1 april 2015 är kommunerna skyldiga att anordna ceremonier för nya svenska medborgare i syfte att högtidlighålla deras nya medborgarskap. Alla personer i kommunen som är folkbokförda i kommunen och under de senaste 18 månaderna har blivit svenska medborgare ska bjudas in. Deltagandet i ceremonin är frivilligt.

Medborgarskapsceremonier bidrar till att markera medborgarskapets tyngd och betydelse. Vid ceremonierna välkomnas nya medborgare och högtidhålls medborgarskapsförvärvet. Vi vill uppvärdera systemet med medborgarskapsceremonier. En översyn bör ske i detta syfte.

Det finns i dag i Sverige ingen möjlighet att återkalla ett medborgarskap då en person har fått medborgarskapet genom oriktiga uppgifter eller mutor. Detta skiljer oss från exempelvis Tyskland, Danmark, Norge, Finland, Nederländerna, Storbritannien och Kanada.

Vi vill att en sådan möjlighet, som kräver grundlagsändring, införs. Det måste gå att ingripa mot den som på ett illojalt eller bedrägligt sätt har beviljats medborgarskap. Att återkalla medborgarskapet på denna grund skulle sannolikt kunna komma i fråga enbart

i ett fåtal fall, men redan att möjligheten att ingripa finns skulle bidra till att stärka legitimiteten av ett medborgarskapsbeslut och värna medborgarskapets status.

En återkallelse av medborgarskap på grund av oriktiga uppgifter eller mutor får enligt folkrätten ske även om det leder till statslöshet, och så fungerar det i länder som Danmark och Norge. Att personen som berörs skulle bli statslös ska därför inte hindra återkallelse, men ska särskilt beaktas inom ramen för en proportionalitetsbedömning, där en avvägning ska göras mellan å ena sidan hur klandervärt beteendet är och å andra sidan hur ingripande ett återkallelsebeslut blir för den enskilde.

Det finns i Sverige idag inte heller någon möjlighet att återkalla medborgarskap till följd av frivillig tjänstgöring i utländsk militär styrka eller till följd av gärningar som är till allvarlig skada för statens vitala intressen. Detta skiljer oss från länder som Tyskland, Danmark och Finland. I Norge förbereds en motsvarande lagstiftning.

Vi vill att en sådan möjlighet till återkallelse införs även i Sverige. Även här krävs grundlagsändring. Med gärning som är till allvarlig skada för statens vitala intressen kan till exempel avses ett terroristbrott. Däremot avses inte allvarliga brott i allmänhet. Att även inkludera sådana brott vore för långtgående och inte i enlighet med folkrätten.

En möjlighet till återkallelse i dessa situationer bör införas för att värna Sveriges säkerhetsintressen och respekten för det svenska medborgarskapet. Även i dessa fall är det enbart vid ett fåtal tillfällen som återkallelse kan antas komma att aktualiseras.

Återkallelse i dessa fall får – till skillnad från återkallelse vid oriktiga uppgifter eller mutor – enligt folkrätten inte leda till statslöshet och får heller inte tillämpas på den berördes barn.

Enligt 1997 års Europarådskonvention om nationalitet har Sverige åtagit sig att sträva efter att inte göra någon skillnad mellan infödda och naturaliserade medborgare. Denna skrivning har medfört att Danmark och Norge inte gör skillnad beroende på hur medborgarskapet har uppkommit vid tillämpning av de regler som de har respektive håller på att införa om återkallelse vid medborgarskap. Sverige bör agera på motsvarande sätt.

Johan Forssell (M)

Mikael Cederbratt (M)

Maria Abrahamsson (M)

Lars-Arne Staxäng (M)

Helena Bonnier (M)